

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hortulus Biblico-Moralis Et Asceticus

Pappus von Tratzberg, Franz

Ulm, 1725

Fasciculus IV. Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61252](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61252)

FASCICULUS IV.

Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

Doctrina I.

Desumpta ex cap. 14. lib. Genes. in quo describitur strages & captivitas Sodomitarum atque Lothi. Eorum libertas per Abraham Victorem obtenta. Benedictio Melchisedech Sacerdotis.

Considera:

Quid mali soleat evenire illis, qui licet boni sint, per-
 versis tamen sociis se jungere non verentur: Loth N. 23.
 enim Sodomitis pessimæ vitæ hominibus conjun-
 ctus, iisdem devictis, Victoribus Babylonis in prædam cessit; hinc
 hortatur Deus electum Populum Exodi 34. *Ne unquam cum habitato-*
ribus terra illius jungas amicitias, quæ tibi sint in ruinam. Hercle sicut im-
 peritus natator jamjam submergendus socium adnatantem sibi, etsi
 artis benè peritum, trahit in profundum, ita à nocente socio inno-
 cens rapitur in voraginem vitiorum. Adolescens ille, quem teste
 Eusebiô S. Joannes Evangelista Episcopo cuidam commendaverat
 tanquam depositum suum, malorum sodalium consuetudine non
 latro tantum sed latronum princeps effectus est. Gordiana S. Gre-
 gorii M. amita, ut ipse refert lib. 4. Dialog. c. 16. Licet Sanctissimô
 fororum suarum exemplô frueretur: attamen quia plus æquò sæ-
 cularium puellarum commercio vivere consuevit, fororibus mortuis
 virtutibus ipsa quoque mori, & vivere vitiis incepit. S. Augustinus
 lib. 2. confess. c. 9. de propria testatur persona: *Se eâ cæcitate præ-*
cipitem in vitia declinasse, ut inter coætaneos pudori sibi duceret,
quod non illorum more tam pudenda crimina à se patrata esse jacti-
tare posset. *Libebat malum facere (verbis ipsius loquor,) non solum li-*
bidine facti, verum etiam laudis. Quid dignius est vituperatione, nisi vitium?
ego ne vituperarer, vitiosior me fingebam fecisse quod non feceram, ne viderer ab-
jectior, quò eram innocentior, & ne vilior haberer, quò eram castior. *Ecce! cum*
quibus iter agebam platearum Babylonis, & volutabar in cæno tanquam in cina-
momo & in unguentis pretiosis. Joannes in exordio Evangelii sui me-
 morat: *Lux in tenebris lucet, & tenebra eam non comprehenderunt.* Verba
 hæc

hæc de Christo dicta, intellectu videntur difficilia: quomodò enim lux in tenebris splendeat; cum repugnet, tenebras coexistere luci? res autem indubitata est: Apostolum per has tenebras intellexisse perversissimæ vitæ Judæos, qui per vitia sua in meras tenebras transferint. Has tamen inter tenebras Sanctitatis suæ Lucem non perdidit Lux divina Christus, à paribus vitiis nescia obscurari, causam hujus assignat Evangelista dicens: *Erat lux vera*: id est lux per essentiam, & non ut puri homines per participationem. Vult ergo Joannes per hæc dicta tacite monstrare; quemlibet alium, qui non sit lux vera & Deus immensæ perfectionis; etsi cæteroquin participasset lucem etiam maximæ Sanctitatis, lucere desisset consortio obscurissimorum Judæorum seductus, & tractus in tenebras vitiorum. Enim verò adeò periculosa est societas pravorum, ut in ipso etiam Cælo timenda videatur. Propheta regius describens cælestium incolarum felicitatem, postquam dixisset; eos bibituros è torrente suavitatis & dulcedinis Psal. 91. subdit: eos vel maximum exinde gaudium sumpturos, quòd visuri sint, peccatores æternum puniri, vinctos catenis indissolubilibus, & adamantinis carceribus inclusos. Verùm quid visio hæc conferat ad felicitatem beatorum? nunquid hæc non datâ deesset aliquid perfectæ Beatitudini? quin imò videretur deesse aliquid: nam si Sancti peccatores non viderent in Inferno reclusos, adhuc viverent in timore, se aliquando illis conjungendos, & pessimò eorum exemplò depravandos esse, & hic est ingeniosus melliflui Bernardi conceptus Serm. 8. dicens: *Securitas perfecta Justorum erit visâ retributione injustorum.* Huic non exiguum veritatis robur addunt verba Christi Matth. 6. prolata: *Thesaurizate vobis thesauros in Cælo, ubi fures non effodiunt, nec furantur.*

Perpende econtrariò: quid boni expectandum à bono socio: Loth enim, qui longò itinere socium antea habuit Abrahamum, ipsius beneficiò è cruentis hostium manibus & eorum ferreis vinculis ereptus est, atque in tuto positus. Vide ergo Christiane! quibus te credas sociis? quoties à multis domum rediens minor rediisti homo? unde dissolutior ille & liberior agendi modus? unde tot verba obscena, detractoria &c. suam traxere originem, nisi ab illorum consortio, à quibus similia identidem audieras, & audita quoque tibi reddideras familiaria? imiteris quæso Davidem, in eligendis sociis de se profitentem Psal. 100. *Oculi mei ad fideles terra, ut sedeant mecum: ambulans*

bulans

bulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Ut enim carbo frigidus ex contactu ferventis ignescit; ita tu licet frigidus & tepidus in virtute nunc existas, accenderis à piorum consortio, tuarum passionum Victor futurus cum Abrahamo, tam gloriose de hostibus suis triumphante.

Doctrina 2.

Desumpta ex cap. 15. lib. Genesis, in quo describitur Promissio Prosperitatis Abrahami, & Pactio fœderis cum eo.

Considera: QUàm sedulam illorum curam gerat Deus, qui ei instar N.24. Abrahæ fideliter serviunt. Tales certè divinâ fœcundati gratiâ non absque copiosa meritorum prole discedent ex hac mortali vita. Imò innumeros penè post se spirituales filios relinquent, qui haustam ab eis Doctrinam ad extrema mundi tempora propagabunt. Tam fœcundus Abraham existit Sanctissimus Pater meus Benedictus, & post eum alii ordinum Fundatores, qui usque in hanc diem Posteris, virtutum splendore stellis pares, numerant. Tales viri dum vixerant in terris, Abrahamum morali sequelâ imitati, fumebant indomita passionum suarum animalia, eaque mortificationis cultrô per medium secabant: ex imo contriti pectoris columbæ instar tam propriis, quàm alienis delictis ingemendô. Fuere quidem plures malæ vitæ homines, qui rapacium volucrum instar eorum virtutes tam verbis quàm factis impetivere, sed fama Sanctitatis & miraculorum potentia, quæ cum sole percurrebat totum Orbem, tam nefandos impetus abigebat. Hæc considerans Christiane stringe pariter mortificationis cultrum in animalia appetituum tuorum: seca per medium quidquid illiciti affectûs ad carnis illecebras in te vivit. Macta quidquid in te cupiditatis ardet ad fluxas mundi divitias, dabis haud dubiè gratissimum Deo Sacrificium, & colliges inde ceû alter Abraham ingentem meritorum copiam. *Si superbiam corporis tui vincas, ait Origenes, immolas Deo vitulum; si iracundiam, arietem, si libidinem, hircum; si vagos & lubricos cogitationum volatus, columbam & turturem.* Oportet superari vinctique concupiscentias, ut corpori congruat ratio victimæ. Mactari debent appetitus animæ, ut nomen Hostiæ illa sibi vendicet; adhortante, & precibus nos urgente Apostolo

D

stolo

stolo Rom. 12. *Obsecro vos per Misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra Hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. Viventem inquit, novâ vitâ Spirituali extinctis inordinatis appetitibus. Viventem inquit: ut nempe discretionis cultrô occidamus carnis illecebras, ut carnem ipsam non occidamus cum illis, sicque moriatur caro, ut vivat, & vivat, & moriatur. Moriatur peccatis, moriatur concupiscentiis, moriatur amori proprio, moriatur humanæ laudi, moriatur mundo. Vivat bonis operibus, vivat proximorum saluti, vivat perfectioni, vivat Christo, vivat Deo. Hoc si feceris, satisfecisti Apostoli petitis; Sic enim dedisti Hostiam Deo placentem. Reperire est tales, qui mortificandô se exhibent Deo hostiam quidem viventem, sed neutiquam placentem. Carnem jejuniis macerant, tergum flagellis cædunt, longas orationes fundunt. Et tamen cum Israelitis gemunt Isaïæ 58. *Quare jejunavimus, & non accepisti? humiliavimus animas nostras, & nescisti?* audientes responsum Dei: *in jejunio invenitur voluntas vestra.* Bona licet in se fuerit hostia, vivens & sancta; placens tamen non fuit, quia in offerenda illa non meam spectastis voluntatem: occisâ carne adhuc vixit propria voluntas, & hâc vivente potuit adhuc in vobis vivere appetitus vanæ gloriæ, laudis humanæ, proprius amor. Enim verò quis nescit: veteres Philosophos mortificationi ita studuisse, ut etiam piissimos vicissent Christianos. Fuerunt hostiæ vivæ, sed tamen Deo displicentes; quia carne exteriori tam rigidè mortificatâ vivebat adhuc Voluntas propria, vanæque laudis desiderium; & hinc quò magis mortificatione placere studebant hominum oculis, eò magis displicebant Deo. Talem utique Hostiam non te offeres Christiane Lector.*

N. 25. *Considera porrò: Quomodò hominibus impiis Deus certam constituat peccatorum mensuram, quâ completâ eos puniat, prout puniit Amorrhæos & Cananæos, atque alios ejusmodi populos, qui pro temporali suorum criminum pœna à Posteris Abrahæ devicti, pro æterna verò in Tartarum deturbati sunt. Quare si urgeat te gravis tentatio, cogita: quòd si consenseris in delictum, forsan per illud ipsum compleatur mensura peccatorum tuorum, & sequatur ultio divina.*

Doctri-

Doctrina 3.

Desumpta ex cap. 16. Lib. Genes. in quo describitur superbia Agar, fuga & reditus, atque partus Ismaelis.

Confidera: QUÀM mirabili modò divina Providentia disponat, ut N. 26. quædam animæ, quæ alias virtute & pietate ut Domina ancillam suam, Sara Agarem antecellunt, Deoque gratissimæ existunt, relinquuntur in spiritali sterilitate & longâ ariditate: adeò, ut nullis aut rarissimis tantum consolationibus, solatiisque fœcundentur supernis. Hoc ipsum obtigit Charissimæ Christi Sponsæ Sanctæ Mariæ Magdalænæ de Pazzis teste Engelgras in Dom. 4. post Pentec. §. 2. Hæc per quinquennium cruciata, nec quidquam sentiebat solatii: quin potius cruciatuum vi in frustra discerpi videbatur. Alius quidam eximie Sanctitatis Vir dicere consueverat, ut refert Drexel. lib. 1. c. 9. Rhet. cel. Quadraginta jam annis servis Deo in multa oratione absque ulla interna consolatione. Verum hanc Solationum Spiritalium penuriam non alia de causa patiuntur dilectissimæ Christi Sponsæ: quàm ut perpetua in humilitate conserventur, seseque in patientia & plena resignatione in Dei beneplacitum exercendi habeant copiam: atque hinc asserit aureus liber: non est in eo tantum vita spiritalis profectus, cum consolationis habueris gratiam, sed cum humiliter & abnegatè patienterque ejus tuleris subtractionem. Reperire est e contra animas, quæ non adeò magni apud Deum sunt meriti & pretii, supernis tamen solatiis recreantur frequenter, intuitu quarum instar Agaris, ob fœcunditatem in superbiam elatæ, alias, tanquam pietate & virtute sibi cum sterili Sara longè impares despiciunt: & hinc è domo divinæ gratiæ merentur cum Agare superbiante expelli, peritura; nî erroris sui per internam Angeli Custodis inspirationem admonitæ, sese humiliarent, & mediante pœnitentiâ redirent ad domum, ex qua propter superbiam fuerant ejectæ. Sicut homo sacramentum divina in se licet optima sit, & ab optimo proveniant Deo, non tamen eos efficit optimos, quos afficit. Hortatur ergo Gerfen noster lib. 2. c. 9. §. 4. Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter presumere, sed esto humilior ex dono, cautior quoque & timorator in cunctis actibus tuis quoniam transibit hora illa, & sequetur tentatio. **Quantò Christiane! si in**

spiritualibus exercitiis quandoque ad longum temporis spatium experiaris ariditatem, noli ab iis desistere animumque despondere, ratus: te gratiâ Dei excidisse, & hinc te cum Petro totâ nocte piscantem in vanum laborare: *Cum te consumptum putareris orieris ut Lucifer.* Cum videberis prostratus, perditus, abjectus, prosperè procedes ad modum stellæ Dianæ in campo Cœlorum progredientis. Apostolus de miseriis servorum Dei loquens utitur terminò limitante, afferens: *quasi tristes*, quæ verba subtili indagine scrutatus S. Augustinus quærit causam hujus additæ limitationis, & sibi respondens ait: id fieri, quòd somnii instar se habeant desolationes & miseræ Justorum: Somniis autem semper addi terminum limitantem *quasi*, id testante Josephò Genes. 37. *putabam nos ligare manipulos in agro, & quasi consurgere manipulum meum.* Sic etiam Scriptura, panem subcinericium devolutum de monte describens Judicum 7. His utitur verbis: *Vidi somnium, & videbatur mihi quasi Subcinericius panis ex horrdeo volvi &c.* Adde ergo desolationi tuæ terminum *quasi*, illam vocans quasi abjectionem, somnum aut fabulam esse miseræ. Regium Prophetam interroga, parem miseriam expertum, quando auditus est conqueri: Psal. 21. *Aruit tanquam testa virtus mea est.* Fatebitur ille: *Sicut Pater misertur filiorum, misertus est Dominus timentibus se.* Sed quæ est patris erga filios etiam charissimos misericordia? en! pecunias illis denegat superfluas, ne in ludos sese effundant: vini ciborumque copiam ipsis subtrahit, ne intemperantes evadant: rarò se ipsis affabilem demonstrat, ne timorem & reverentiam sibi debitam perdant. Haud aliter (si sensum moralem spectemus) erga te gerit se Deus, quando credis: te preces quidem fervidas fundere, sed non exaudiri. Sacris te interesse quidem sedulò, sed nullum in eis gustum sentire: meditari cum Davide, sed potius aquam, quàm ignem experiri. Patrem hinc agit miserentem: hinc subtrahit spiritualium consolationum dulcedinem, ut meritum non perdas, temporalem recipiendò mercedem: monstrat austeram faciem, ut timorem, omnium virtutum custodem, in te conservet: ad preces surdum se exhibet, ut tuam probet perseverantiam, in cœlo coronandam. Resignatus ergò in tam providi Parentis voluntatem, dic cum Asceta; lib. 3. cap. 16. §. 2. *Hac mihi consolatio: libenter velle carere omnî humanò solatiò, & si tua desuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & justa tentatio pro summo solatio.* Quod tuas preces exercitiaque solita concernit, peritum agricolam imiteris, qui etsi quando-

quandoque sterilem annum sentire cogatur, agris tamen debitam impendere curam non desinit.

Doctrina 4.

Desumpta ex cap. 17. lib. Genesis, in quo describitur mandatum illud datum Abraha de presentia Dei semper habenda. Mutatio Nominis & lex circumcisionis.

Considera : **Q**UAM benè discurrat Angelus, qui vices Dei agens hic N.27.
loquitur Abrahamo, asserens: *Ambula coram me, & esto perfectus*, dicturus per hoc: in omnibus actionibus tuis ô Abraham! Deum semper præsentem & videntem cogita, fiet inde, ut easdem peragas modò perfectò. Consequentia planè perfecta & infallibilis, ut docet communis Ascetarum sententia, quæ melius assequendæ perfectionis medium dari non posse autumat. O Christiana anima! si vivaci in imagine circumferres Deum perspicacissimum illum Judicem, & severissimum etiam minimorum scelerum ultorem, quàm pauca forent, in quæ per diem peccandò impingeres. Nunquid enim tot verba detractoria, scurrilia, fraternæ charitatis offensiva effunderes? ut nihil de aliis actibus peccaminosis dicam. Quis gregariorum militum prospicientem è fenestra Ducem suum intuens, è statione sua movet pedem? arma abjicit? ad somnum se disponit? quis discipulorum Præceptorem à tergo hæere putans, fabulis indulget? libros abjicit? cum prohibitis ludit sociis? quæ uxor assidentem sibi habens maritum, cum alio amatorios miscet sermones? tactusque impuros admittit? cogita castissimum illum, Jacobi filium, quàm gravibus peccandi periculis, quàm violentis fœminæ blanditiis, quàm horridis adulteræ minis impetatur? & tamen blanditias superet, minas spernat, peccatum effugiat? quaras ex ipso; quibus armis tot hostes vicerit? tot fregerit insidias, innocentiam suam salvans indemnem? forsan enormis tanti criminis turpitude? aut innata juveni pudicitia? aut formidanda Domini sui rabies? aut turpissimi probri infamia ei gladium, quò vinceret, præbuit? aut scutum, quò se tam strenuè defenderet, subministravit? hæc omnia, etsi cæteroque spiritualis pugnæ arma sint fortia, tot roboris tamen habuissent nunquam, ut tot ignea & flammantia Veneris tela avertissent,

sent, aut tam robustas machinas perfregissent. Audi Basilium, & audies illud, quò vicerit: *Joseph non aliò clypeò armatus Victor evasit, nisi præsentia conditoris sui.* Sin autem solus iste clypeus repellendis tot, tamque gravibus par fuit insultibus, cur tentationes tuas his insultibus longè debiliores non repellat? Augustinus tot vitiis olim assuetus, tot pravis habitibus affectus, non tantum ab his ferreis Dæmonum vinculis per timorem Dei liberatum se esse penitus fatetur, & abinde ad meliorem frugem reductum, atque ad sectanda Christi vestigia allectum: sed quasi violentiam tractum esse, ita Solil. cap. 14. loquens: *Magna nobis indita est necessitas, justè recteque vivendi, qui cuncta facimus ante oculos Judicis cuncta cernentis.* Hanc ergo tremendam Imaginem oculis mentis tuæ antepone Christiane, certus: quòd non compatiatur ullam veneris aut alterius vitii speciem in corde tuo cohabitare, quæ à Christiana perfectione, quam à te requirit Conditor Deus, te removeat.

N.28. *Considera 2.* Quàm stolidi & damnosa sit illorum hominum fœcordia, qui veræ pœnitentiæ fructus parere differunt in seram usque senectutem: ut enim Abraham teste S. Scripturâ hujus cap. V. 17. putavit: impossibile fore, ut centenarius generet prolem, & uxor ejus nonagenaria pariat, ita fermè impossibilis redditur veræ pœnitentiæ fructus illis hominibus, qui talem ad ultimos usque vitæ dies distulere; & hinc S. Bernardus Serm. 38. ait: *Qui dissimulant in vita agere pœnitentiam, & de extrema confessione præsumunt: quommodò sub unius horæ articulo revocari posse existimant omnia, cujus concupiscentia & desideria per totum mundum sparsa sunt?* Audiemus brevi: quàm difficulter se Jacob expediverit è servitute, quâ se ad septennium obstrinxerat fœcero suo Laban pro Rachele filia: his enim exactis dolose ab eo circumventus, septem aliis servire debuit, quibus etiam finitis neutiquam finita servitus est; sed denuò detentus, prioribus, inter continuos labores exantlatis, sex alios adjicere coactus est. Ad extremum denique mediante fugâ libertatem adepturus; ut clanculo se subduxit, ab insectante Hero deprehensus, graviter objurgatus non sine vitæ omnisque substantiæ periculo tandem ægerrimè evasit. Jacobum hunc meritò figuram dixerim illius, qui per inveteratam peccandi consuetudinem servitio Dæmonis addictus est. Ah! quomodò se ab illa expediet eò tempore, quò miser iste servus impeditur à gravissimis doloribus in corpore, impugnatur à timore mortis in anima? ubi cernit
tot

tot peccata à se per vitam commissa? tot occasiones pœnitendi neglectas? tot gratias spretas? ubi audit amicorum lamenta, liberorum planctus? Rex Ezechias vir optimæ vitæ, acceptâ mortis sententiâ, tantâ perturbatione obrutus est, ut nil aliud quàm suspiria ex imo pectore trahere, ejulari, & mortem deprecari audiretur, *Isaia 58.* Quæso: quæ veræ pœnitentiæ signa exspectabis ab homine, tot vitiis & peccatis irretito, quando pœnitere eò usque distulit, donec audierit: *Morieris tu, & non vives?* hæc perpendens Christiane Lector, hodie adhuc cum Davide exclama: *Dixi confitebor adversum me injustitiam meam.* Hodie adhuc cum Abrahamo stringe cultrum veræ pœnitentiæ, & quidquid peccati in te vivit, ocius reseca. Eris in libro vitæ mutato nomine peccatoris, in nomen dilecti filii ponendus, & futurus per gratiam Dei Pater multarum virtutum & meritorum, dicesque tranquillâ mente moriens: *in pace in idipsum dormiam, & requiescam.*

FASCICULUS V.

Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

Doctrina I.

Desumpta ex cap. 18. lib. Genes. in quo describitur liberalitas Abrahami in susceptis Hospitibus & Angelis, ejusque preces pro Sodomitis fuse.

Considera, & lauda miram Abrahami liberalitatem quam exercuit erga pauperes, dum illos non tantum motu proprio ad se venientes perhumaniter excipere consuevit, sed de tali hospicio forsan non cogitantes, & alibi volentes divertere, blandâ vi suos lares adire coëgit. *Magna res & pretiosa homo misericors*, ait S. Chrysof. Homil. 36. ad populum Antioch. *Hæc major est gratia, quàm mortuos suscitare; multò namque majus est: esurientem pascere Christum, quàm in nomine Jesu mortuos suscitare; nam illic quidem tu de Christo benè mereris, hic autem ipse de te. Hic in signis ipse Deo debes, in eleemosina verò Deum habes debitorem.* Hoc compertum habebat S. Thomas de Villa Nova, &